

6. Бугайко Д.О., Рибалко О.Л. Тенденції розвитку ринку авіаційних перевезень України / Д.О. Бугайко, О.Л. Рибалко // Економіка, підприємництво та менеджмент : Журнал наукових праць.– К. : НАУ.– 2007.– № 9.– С.80-85.

УДК 347:82 (043.2)

Бірюкова Т. В.,
студентка,
Інститут аеропортів,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Нашинець-Наумова А.Ю., к.ю.н.

МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ З ІНІЦІАТИВИ ІКАО ПРО НЕЗАКОННІ АКТИ, СПРЯМОВАНІ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ПОВІТРЯНОГО СУДНА

Міжнародний політ – це політ через повітряний простір над територією більш ніж однієї держави. Інакше кажучи, це політ з території однієї держави на територію іншої або інших держав. Саме такі міжнародні польоти і потребують регулювання і регулюються міжнародним повітряним правом. Важливість міжнародного повітряного простору, а також національного повітряного простору полягає в його інтенсивному використанні в транспортних цілях, що об'єктивно потребує точної регламентації такої діяльності як на національному, так і міжнародному рівні й обумовлює розробку технічних вимог до неї. На міжнародному рівні необхідно було регламентувати регулярні, транзитні польоти повітряних суден, спільні міжнародні польоти з території однієї на територію іншої держави, із транзитом через територію третьої держави або без такого з використанням міжнародного повітряного простору. У цих цілях у 1944 році в Чикаго була укладена Конвенція про міжнародну цивільну авіацію і створена універсальна міжнародна міжурядова організація – Міжнародної цивільної авіації (ІКАО). Мета і завдання цієї організації – регламентація міжнародних польотів цивільних повітряних суден у міжнародному і національному повітряному просторах із метою забезпечення їхньої ефективності і безпеки. Чиказька конвенція поклала початок формуванню нової галузі міжнародного права – міжнародного повітряного права – сукупності і системи норм, що регулюють діяльність міжнародної цивільної авіації. Але міжнародне повітряне право – це і система міжнародно-правових норм, що регулюють, зокрема, правове положення національних фізичних і юридичних осіб, що

займаються повітряними польотами, крім того, воно містить у собі визначені положення, що передбачають цивільно-правову відповідальність цих осіб.

У міжнародне повітряне право також входять різноманітні і численні настанови технічного характеру, що стосуються польотів повітряних суден і маршрутів таких польотів. Вони розробляються відповідно до передбаченої процедури, головним чином у рамках ІКАО, і стають обов'язковими для виконання в силу встановлюючої такої обов'язок міжнародно-правової норми. Назвемо основні договори в сфері міжнародного повітряного права, прийняті під егідою ІКАО: Договори чиказької системи: Конвенція про міжнародну цивільну авіацію; Статут міжнародної організації цивільної авіації; Угода про транзит міжнародними повітряними лініями, "Про дві свободи повітря"; Про міжнародний повітряний транспорт, "Про п'ять свобод повітря"; Договір про відкрите небо (1992). Договори варшавської системи: Конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень; Конвенція про відповідальність авіаперевізника на міжнародних лініях. Договори римської системи: Конвенція про збитки, завдані іноземному повітряному судну і третім особам на поверхні. Договори про незаконне втручання в діяльність цивільної авіації: Конвенція про злочини і деякі інші дії на борту повітряного судна (Токіо, 1963); Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден (Гаага, 1970); Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації (Монреаль, 1971). Основним джерелом сучасного міжнародного повітряного права є Чиказька конвенція 1944 року.

Конвенція, відповідно до її заголовка, присвячується діяльності міжнародної цивільної авіації, але фактично її положення істотно ширше і стосуються здійснення будь-яких міжнародних польотів, а також будь-якої діяльності держав за межами їхньої національної юрисдикції, її учасниками є, за деякими винятками, усі держави світу. Конвенція "застосовується тільки до цивільних повітряних суден і не застосовується до державних повітряних суден", якими є повітряні судна, використовувані на військовій, митній і поліцейській службах. Але в той же час ніяке державне повітряне судно не здійснює польоту над територією іншої держави і не здійснює на ній посадки, крім як із дозволу, наданого спеціальною угодою або іншим чином, і відповідно до її умов. Регулярні міжнародні повітряні сполучення (міжнародні польоти), регульовані Чиказькою конвенцією, не можуть здійснюватися над територією або на територію держави-учасниці інакше ніж зі спеціального дозволу

або з іншої санкції цієї держави. Частіше усього такий дозвіл дається шляхом укладання відповідних міжнародних угод.

Забезпечення безпеки міжнародних польотів є однією з найголовніших цілей міжнародного повітряного права. Ця мета досягається шляхом розробки заходів, що стосуються технічної надійності авіаційної техніки, аеропортів та інших засобів, використовуваних у міжнародній аеронавігації, що входить до завдання ІКАО і складає зміст прийнятих нею регламентів, а також шляхом установлення правил і регламентів, що стосуються польотів і маневрування повітряних суден. Вона також досягається шляхом укладання міжнародних конвенцій з ініціативи ІКАО про незаконні акти, спрямовані проти безпеки повітряного судна і осіб або майна, які знаходяться на його борту. Виходячи з положень цих універсальних міжнародних угод, багато держав уклали угоди про науково-технічне співробітництво в сфері космічної діяльності, їх кількість перевищує десятки, якщо не сотні, і продовжує безупинно рости. До числа джерел міжнародного космічного права універсального характеру належать також договори, що частково регулюють і космічну діяльність. Це, наприклад, Договір про заборону випробувань ядерної зброї в атмосфері, у космічному просторі і під водою, 1963 року; Конвенція про заборону воєнного або будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище, 1977 року. Крім того, до джерел міжнародного космічного права належать міжнародні договори двостороннього характеру. Так, у 1963 році між СРСР і США була укладена джентльменська угода про нерозміщення в космічному просторі будь-яких об'єктів із ядерною зброєю й іншими засобами масового знищення.

Література:

1. Повітряне право України : навчальний посібник / За заг. ред. д-ра ю.н. В. В. Костицького. – Дрогобич : Коло, 2011. – 562 с.
2. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 р. № 3393 – XII // Офіційний вісник України. – 2011. – № 46. – ст. 1881.
3. Костицький В.В. Повітряне право України : навчальний посібник / За заг. ред. д-ра ю.н. – Дрогобич : Коло, 2011. – 552 с.

Вишневський О.С.,
студент,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Гончарук С.Т., к.ю.н., професор

РЕГУЛЮЮЧИЙ ВПЛИВ АДМІНІСТРАТИВНО – ПРАВОВИХ НОРМ В СФЕРІ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Згідно з положеннями теорії права система права включає в себе такі структурні елементи, як галузі, підгалузі та правові інститути [1, с. 260]. У свою чергу галузі права за походженням, значимістю та змістом можна класифікувати на три основні групи, а саме: профілюючі, базові (наприклад, конституційне, адміністративне, кримінальне, цивільне право); спеціальні, похідні (зокрема, фінансове, аграрне, митне, виправно-трудове право); комплексні (у їх числі господарське, екології транспортне, корпоративне та деякі інші галузі права) [2, с. 199].

В умовах розбудови в Україні адміністративного права оновлює зміст, збагачується його предмет змінюються форми і методи його правового впливу, розширюються функціональне призначення його норм [3, с. 26]. Ще недавно в числі основних функцій адміністративного права називались здебільшого дві: регулятивна та правоохоронна [4, с. 4]. Сьогодні ж їх набагато більше. Предметом адміністративного права є досить великий і різноманітний масив суспільних відносин управлінського характеру, що складаються в процесі забезпечення реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб з боку органів публічної адміністрації [5, с. 12].

Виникає питання, яке місце і роль адміністративно – правових норм поряд з нормами інших галузей права в механізмах правового регулювання відносин в галузі авіації?

Повітряний кодекс України визначає поняття авіації як галузі наступним чином: – це усі види підприємств, організацій та установ, діяльність яких спрямована на створення умов використання повітряного простору людиною за допомогою повітряних суден [6, с. 3]. Авіацію передусім слід розглядати як вид транспорту – одну з важливих вітчизняних транспортних галузей, що покликана задовольняти потреби населення, суспільства, держави, міжнародного співтовариства в перевезеннях із застосуванням повітряних суден.

Повітряне право, як сукупність правових норм, призначених для регулювання суспільних відносин, що складаються в галузі викорис-